

Protokoll fört vid pleniföredragning

Finansavdelningen
Allmänna byrån, F1

Närvarande

KS - CG - MP - NF - TA - WV

Frånvarande

MN

Justerat

Omedelbart

Ordförande

Lantråd
Katrín Sjögren

Föredragande

Finansminister
Mats Perämaa

Protokollförare

Finanschef
Conny Nyholm

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 3

Lagtingets beslut med anledning av landskapsregeringens förslag till budget för år 2016 (BF 1/2015-2016).

ÅLR 2015/9252

Beslutet antecknades till kännedom.

Nr 4

Lagtingets beslut med anledning av landskapsregeringens förslag till femte tilläggsbudget för år 2015 (BF 2/2015-2016).

ÅLR 2015/11289

Beslutet antecknades till kännedom.

Nr 5

Avräkningsgrunden enligt 47 § självstyrelselagen.

ÅLR 2016/2244

Ärendet överfördes från enskild till pleniföredragning 24.3.2016 (EP 16 ärende nr 23).

Beslöts tillskriva finansministeriet i **enlighet med bilaga 1, F116P03.**

Till Finansministeriet
PB 28
00023 STATSRÅDET

Kontaktperson
Finanschef Conny Nyholm

Ärende
ANHÅLLAN OM ÄNDRING AV AVRÄKNINGSGRUNDEN

Landskapsregeringens förslag

Kommunikationsminister Anne Berner, med ansvar för åländska frågor, framförde vid sitt besök på Åland den 8 mars 2016 ett positivt besked från statsminister Juha Sipilä om att en justering av avräkningsgrunden till 0,48 procent kan genomföras. Med hänvisning till detta föreslår landskapsregeringen att regeringen avlämnar en proposition till riksdagen med förslag om att avräkningsgrunden genom rikslag med lagtingets godkännande höjs till 0,48 procent så att förändringen kan träda i kraft år 2017.

L a n t r å d

Katrin Sjögren

Minister

Mats Perämaa

Bilaga

Bakgrundsinformation om avräkningssystemet och förutsättningar för en justering av avräkningsgrunden

FÖR KÄNNEDOM

Kommunikationsminister Anne Berner
Justitieministeriet
Landshövding Peter Lindäck
Riksdagsledamot Mats Löfström

Bakgrundsinformation om avräkningssystemet och förutsättningar för en justering av avräkningsgrunden

Avräkningssystemet

Enligt 45 § i självstyrelselagen tillförs landskapet årligen för att täcka utgifterna för självstyrelsen av statsmedel ett belopp, avräkningsbeloppet, som fastställs vid en särskild avräkning. Avräkningen verkställs årligen i efterhand för varje kalenderår. På avräkningsbeloppet betalas månatligen ett förskott som beaktas när det slutliga avräkningsbeloppet räknas ut.

Enligt 46 och 47 § i självstyrelselagen beräknas avräkningsbeloppet så att de i statsbokslutet för respektive år redovisade inkomsterna, med undantag för upptagna nya statslån, multipliceras med avräkningsgrunden som enligt självstyrelselagen är 0,45 procent.

Avräkningsgrunden kan ändras av de orsaker som anges i 47 §. Om ändring av avräkningsgrunden stadgas i rikslag som lagtinget ska ge sitt bifall till. Avräkningsgrunden har dock aldrig ändrats sedan den nu gällande självstyrelselagen trädde i kraft 1.1.1993.

Utredningar

Landskapsstyrelsen sände redan i början av år 1994 inför den första avräkningen en skrivelse till finansministeriet angående en informell arbetsgrupp för att kartlägga förändringar i statsbokslutet och överföringar i förvaltningsuppgifter. Någon sådan arbetsgrupp eller annat strukturerat arbete för att överväga avräkningsgrundens riktighet kom dock inte till stånd förrän långt senare.

Efter att gällande ekonomiska system för självstyrelsen infördes har nu följande utredningar gjorts, vilka berör avräkningsgrunden och förändringar i statsbokslutets uppbyggnad:

Det skattefinansiella utjämningsystemet mellan landskapet Åland och staten: 1990-talets erfarenheter (Turunen/Eriksson, 2004)

Förändringsbehov av avräkningsgrunden. Betänkande från arbetsgruppen för att utreda behovet av att ändra avräkningsgrunden för landskapet Åland (Arbetsgrupp under ledning av Santamäki - Vuori, 2013) ¹

Ålandsdelegationens utlåtande

Utgående från de utredningar som har gjorts kan konstateras att rikets representanter och landskapsregeringens representanter till vissa delar har haft divergerande syn på vilka förändringsfaktorer som borde föranleda en ändring av avräkningsgrunden. Mot bakgrund av det fortsattes ett gemensamt arbete mellan finansministeriet och landskapsregeringen att formulera frågor kring de förändringar som vållat tolkningssvårigheter. Arbetet resulterade i en gemensam begäran om utlåtande till Ålandsdelegation sommaren 2015.

Ålandsdelegationen konstaterade med beaktande av de förändringar som gjordes under beredningen av självstyrelselagen att bestämmelserna ger rum för en relativt vid juridisk prövning, varvid även bedömningar av de ekonomiska konsekvenserna kan tas i beaktande. Ålandsdelegationen konstaterade att avräkningsgrunden inte ändrats under den tid självstyrelselagen varit i kraft och att

¹ Som underlag för Santamäki-Vuori utredningen fanns två utredningar:

- Utredning över främst förändringar i budgeteringen av inkomster i statsbudgeten åren 1992 – 2009 (landskapsregeringen, 2009) och
- Förändringar i budgeteringen av statens inkomster utifrån det perspektiv som hänför sig till avräkningen till Åland (finansministeriet, 2012)

en översyn av avräkningsgrunden därför är befogad.

Befolkningsförändringar

Under tiden för beredningen av den nya självstyrelselagen var Ålands andel av befolkningen i hela riket 0,48 % för att ha ökat till 0,49 % när lagen antogs år 1991. Under den tid självstyrelselagen varit i kraft har befolkningsandelen ökat och uppgick vid årsskiftet 2015-2016 preliminärt till närmare 0,53 %.

Ny självstyrelselag för Åland 1.1.2022

I den av statsrådet tillsatta parlamentariska kommittén för att modernisera självstyrelselagen för Åland ingår att föreslå åtgärder för att utveckla den ekonomiska självstyrelsen. I praktiken kan finansieringssystemet för den åländska självstyrelsen förändras från ingången av år 2022.

Avräkningsgrunden

Med beaktande av de tekniska och övriga förändringar som skett i statsbokslutets grunder, förändringar i fördelningen av förvaltningsuppgifter mellan staten och landskapet, befolkningsökningen, kostnadsökningar till följd av EU-medlemskapet, digitaliseringen samt internationella krav på klimatrelaterade åtgärder bör avräkningsgrunden höjas till 0,48 procent.